

ambtenaren urgent aan een herziening toe is, waarbij voorts de vraag kan worden gesteld of behandeling van een klacht in één instantie wel voldoende rechtsbescherming geeft. Niet alleen verwijs ik daarvoor korthedshalve naar de andere wettelijke tuchtrechtdomeinen, maar ook naar de inhoud van het recente wetgevingsadvies¹⁴ van de Raad voor de rechtspraak m.b.t. het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Is het niet tijd voor de instelling van (vier) eerste instantie-tuchtcolleges voor rechterlijke ambtenaren op hofressort-niveau met de Hoge Raad als appel-tuchtcollege? Over de samenstelling van die eerste instantie-tuchtcolleges dient in ruime kring te worden nagedacht.

16) In dit verband kan over de grens worden gekeken om kennis te nemen van de procedurele verwickelingen met betrekking tot de Berlijnse rechter, mevrouw Malsack-Winkemann. Zij was in een civiele kamer van het Landgericht Berlin werkzaam, terwijl zij in 2022 met gebruikmaking van een haar eerder (als lid) verstrekte toegangspas voor het gebouw van de Bundestag, waarvan zij in de periode 2017-2021 lid voor de AfD was geweest, diverse ruimten in dat gebouw met enkele partijgenoten had 'verkend' ter voorbereiding op een 'Umsturz'. In december 2022 werd zij tezamen met 51 andere vermoedelijke aanhangers van de 'Patriotischen Union' gearresteerd en in voorlopige hechtenis genomen. Kort daarvoor was een vordering van de Justitzsenatorin tot 'Versetzung in den Ruhestand' van Malsack door het Richterdienstgericht Berlin afgewezen. Na de arrestatie en voortdurende hechtenis werd door het Land Berlin appel daartegen ingesteld bij het Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg. Tevens diende het Land Berlin een nadere disciplinaire vordering in bij het Richterdienstgericht om die 'Richterin' uit de dienst te ontslaan met intrekking van pensioen, waarop als spoedmaatregel schorsing met inhouding van 50% salaris werd uitgesproken. Tegen deze maatregel stond appel open op het Dienstgerichtshof. De hiervoor vermelde gegevens zijn te lezen op Wikipedia,¹⁵

met een veelvoud van verwijzingen en links (ook naar bovenvermelde uitspraken,¹⁶ mediapublicaties en andere bronnen. Voor zover bij de afsluiting van deze annotatie bekend, is deze disciplinaire ontslagzaak nog 'on going'. Van belang is mijns inziens dat voormelde disciplinaire zaken volgens Duits recht wel op openbare zittingen zijn/worden behandeld. Het is hoog tijd dat de Wrra eveneens de openbaarheid van behandeling voorschrijft, mede in het belang van 'public interest'.

Mr. G.L. (Laurens) Maaldrink
Redactielid Tijdschrift Tucht recht (Sdu), eerder advocaat en notaris te Den Haag.

52

Verweer notaris in tuchtprocedure leidt tot nieuwe tuchtklacht

Gerechtshof Amsterdam
22 augustus 2023, 200.324.063/01 NOT,
ECLI:NL:GHAMS:2023:1893
(mr. J.W.M. Tromp, mr. E. de Greeve,
mr. J.T.A. van der Stok)
Noot Mr. M.C.J. (Martine) Höflet

Notarieel tucht recht. Ne bis in idem. Opstelling tijdens tuchtprocedure. Leugenachtige verklaring.

[Wna art. 93 lid 1, 99 lid 11]

Na een tuchtprocedure in twee instanties dient klager een nieuwe tuchtklacht in. Hij verwijt de notaris dat hij bij de behandeling van zijn (eerste) tuchtklacht zou hebben gelogen. Nadat de voorzitter van de Kamer voor het notariaat oordeelt dat klager niet in zijn klacht kan worden ontvangen aangezien het ne bis in idem-beginsel van toepassing is, wordt de klacht na succesvol verzet door klager alsnog behandeld. De kamer verklaart de klacht ongegrond omdat het verwijt dat de notaris heeft gelogen feitelijke grondslag mist. De nota-

14 Pag. 5/6 van de brief van de RvdR aan de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties van 17 augustus 2023.

15 https://de.wikipedia.org/wiki/Birgit_Malsack-Winkemann (laatst geraadpleegd op 12 oktober 2023).

16 Zie o.m. de noten ('Einzelnachweise') 16 t/m 19 op de Wikipedia-pagina (zie hierboven geplaatste voetnoot 15).

riskamer van het hof is het zowel op dit laatste punt als ten aanzien van de toepassing van het ne bis in idem-beginsel met de kamer eens.

[klager], wonende te [woonplaats],
appellant,
gemachtigde: mr. M.A. Schuring, advocaat te Al-
melo,
tegen
[notaris], notaris te [plaats],
geïntimeerde,
gemachtigde: mr. F. van der Woude, advocaat te
Amsterdam.
Partijen worden hierna klager en de notaris ge-
noemd.

Hof:

1. De zaak in het kort

Klager heeft in 2018 een koopovereenkomst gesloten waarbij hij een onroerende zaak heeft gekocht van verkoopster onder de opschortende voorwaarde dat twee hypotheekhouders instemmen met de verkoop en hun medewerking verlenen aan roeyement van hun hypotheek. Deze (eerste) koopovereenkomst is ingeschreven in de openbare registers. Kort daarna heeft verkoopster dezelfde onroerende zaak aan een derde verkocht. Aan deze derde is vervolgens nog een belendende zaak verkocht. Verkoopster heeft daarop de eerste koopovereenkomst ontbonden omdat de tweede hypotheekhouder niet wilde meewerken aan roeyement van zijn hypotheekrecht. Klager heeft in een eerdere gevoerde tuchtprocedure de notaris verweten dat hij niet had mogen meewerken aan het opstellen en het inschrijven van de latere koopovereenkomsten met deze derde. Bij beslissing van het hof van 18 februari 2020 (ECLI:NL:GHAMS:2020:336) is de klacht van klager gegrond verklaard. In deze procedure verwijt klager de notaris dat hij bij de kamer en bij het hof heeft gelogen over de totstandkoming van deze latere koopovereenkomsten. De kamer heeft de klacht van klager ongegrond verklaard.

2. Het geding in hoger beroep

2.1. Klager heeft op 14 maart 2023 een beroepschrift – met bijlagen – bij het hof ingediend tegen de beslissing van de kamer voor het notariaat in het ressort Arnhem-Leeuwarden (hierna: de kamer) van 16 februari 2023 (ECLI:NL:TNORARL:2023:8).

2.2. De notaris heeft op 28 april 2023 een verweerschrift – met bijlagen – bij het hof ingediend.

2.3. Het hof heeft van de kamer de stukken van de eerste aanleg ontvangen.

2.4. De zaak is behandeld ter openbare terechtzitting van het hof van 8 juni 2023. Klager en de notaris, vergezeld van hun gemachtigden, zijn verschenen en hebben het woord gevoerd; de gemachtigde van klager aan de hand van een aan het hof overgelegde pleitnota.

3. Feiten

Samengevat, en waar nodig aangevuld met andere feiten die zijn komen vast te staan, komen de feiten neer op het volgende.

3.1. Op 6 juni 2018 heeft klager een koopovereenkomst (hierna: de eerste koopovereenkomst) gesloten met [X] B.V. (hierna: verkoopster). In het koopcontract is vermeld dat verkoopster de onroerende zaak aan de [A-straat] te [plaats] met de huisnummers [00] (hierna: de onroerende zaak) aan klager heeft verkocht.

3.2. De koopovereenkomst is gesloten onder de opschortende voorwaarde dat de twee hypotheekhouders instemden met de verkoop en medewerking zouden verlenen aan roeyement van hun hypotheekrechten.

3.3. De eerste koopovereenkomst is op 29 juni 2018 door notaris [Y] (hierna de notaris van klager) ingeschreven in de openbare registers op grond van artikel 7:3 BW.

3.4. Op 1 juli 2018 heeft verkoopster klager gemeld dat de onderhandelingen gestaakt zouden worden en dat de onroerende zaak aan een ander verkocht zou worden.

3.5. De destijds op het kantoor van de notaris werkzame kandidaat-notaris (hierna: de kandidaat-notaris) heeft op verzoek van [Z] (hierna: [Z]) omstreeks eind juni/begin juli 2018 (de datum staat niet vast tussen partijen) een koopovereenkomst (hierna ook: de tweede koopovereenkomst) opgesteld, waarbij verkoopster de onroerende zaak verkocht aan [Z].

3.6. Op 4 juli 2018 heeft verkoopster de eerste koopovereenkomst met klager ontbonden omdat de tweede hypotheekhouder niet wilde meewerken aan roeyement van zijn hypotheekrecht.

3.7. Op 5 juli 2018 is de notaris van klager gebeld door de kandidaat-notaris met het verzoek om de in de openbare registers ingeschreven eerste koopovereenkomst uit te schrijven, zodat de kan-

didaat-notaris de tweede koopovereenkomst kon inschrijven.

3.8. Op 6 juli 2018 ontving de kandidaat-notaris bericht van de notaris van klager dat de eerste koopovereenkomst niet werd uitgeschreven, omdat klager het niet eens was met de ontbinding van de eerste koopovereenkomst. Naar aanleiding hiervan heeft de kandidaat-notaris zijn werkzaamheden ten aanzien van de levering van de onroerende zaak opgeschort.

3.9. Op 7 augustus 2018 heeft de notaris een koopovereenkomst (hierna: de derde koopovereenkomst) opgesteld waarbij verkoopster aan [Z] heeft verkocht de onroerende zaak aan de [A-straat] te [plaats] met huisnummer [01]. Deze overeenkomst is op 8 augustus 2018 ingeschreven in de openbare registers.

3.10. Op 12 oktober 2018 heeft klager vanwege het handelen van de notaris in deze zaak bij de kamer een klacht tegen hem ingediend. Klager heeft zich daarbij, onder meer, op het standpunt gesteld dat de notaris vanwege het bestaan en zijn wetenschap van de eerste koopovereenkomst zijn werkzaamheden ten behoeve van de derde koopovereenkomst had moeten weigeren.

3.11. De kamer heeft de klacht van 12 oktober 2018 ongegrond verklaard omdat klager zijn stellingen in deze klachtprocedure onvoldoende heeft onderbouwd. Klager heeft tegen deze beslissing hoger beroep ingesteld. Het gerechtshof heeft daarop bij beslissing van 18 februari 2020 (ECLI:NL:GHAMS:2020:336) geoordeeld dat het gelet op de bijzondere omstandigheden van het geval op de weg van de notaris had gelegen, alvorens de derde koopovereenkomst op te stellen, eerst nader onderzoek in te stellen naar de status (verkocht/niet verkocht) en objectgrenzen van de te verkopen onroerende zaak. Aan de notaris is de maatregel van berisping opgelegd.

4. De klacht

4.1. Klager verwijt de notaris dat hij bij de behandeling van de hierboven onder 3.10 en 3.11 genoemde klacht bij de kamer en het gerechtshof heeft gelogen.

Klager stelt zich op het standpunt dat de notaris in strijd met de waarheid heeft verklaard dat tussen verkoopster en [Z] op 21 juni 2018 al een overeenkomst van twee pagina's was gesloten en dat de kandidaat-notaris die verder heeft uitgewerkt, waarna deze op 26 juni 2018 aan [Z] is meegeven en op 2 juli 2018 retour is ontvangen.

5. Beoordeling

5.1. De kamer heeft in de bestreden beslissing de klacht van klager tegen de notaris ongegrond verklaard.

Ne bis in idem

5.2. De notaris voert aan dat klager over hetzelfde feitencomplex (te weten zijn handelen in het kader van het opstellen en inschrijven van de koopovereenkomst(en) met betrekking tot de onroerende zaak) klaagt als in 2018, welke klacht heeft geleid tot de uiteindelijke in 3.11 genoemde beslissing van het hof van 18 februari 2020. Het ne-bis-in-idembeginsel staat aan een hernieuwde inhoudelijke behandeling van deze zaak in de weg. Daarbij komt dat wanneer de zaak wel opnieuw inhoudelijk behandeld zou worden zijn geheimhoudingsplicht hem belet om inhoudelijk verweer te voeren.

5.3. Volgens vaste rechtspraak van het hof geldt in het notariële tuchtrecht het ne-bis-in-idembeginsel. Dit beginsel brengt mee dat na beoordeling van een klacht door de tuchtrechter, een latere klacht over hetzelfde feit niet opnieuw ter beoordeling kan worden voorgelegd. In de zaak die eindigde met de beslissing van 18 februari 2020 ging het om klachten over het handelen van de notaris in het kader van zijn medewerking aan het opstellen en inschrijven van de latere koopovereenkomsten met betrekking tot de onroerende zaak. De huidige klacht ziet op het handelen van de notaris in de eerdere tuchtprocedure. Daarover heeft klager niet eerder een klacht ingediend en daarover is niet eerder beslist. Het beroep op het ne-bis-in-idembeginsel gaat dan ook niet op.

Inhoudelijk

5.4. Klager stelt dat in de procedure die heeft geleid tot de in 3.11 genoemde beslissing de notaris ten onrechte het standpunt heeft overgenomen van zijn (voormalig) kandidaat-notaris dat laatstgenoemde al op 21 juni 2018 een koopovereenkomst tussen verkoopster en [Z] had ontvangen. De kandidaat-notaris zou deze overeenkomst hebben uitgewerkt tot een uitgebreidere overeenkomst die hij op 26 juni 2018 aan [Z] zou hebben verstrekt. Op 2 juli 2018 zou de kandidaat-notaris de koopovereenkomst retour hebben ontvangen. Dit is volgens klager aantoonbaar niet juist zodat de notaris dit in strijd met de waarheid heeft verklaard. Klager voert ter ondersteuning van zijn klacht het volgende aan. Bij gelegenheid van de

comparitie van partijen op 22 mei 2019 ten overstaan van de rechter in [plaats A] in een civiele procedure tussen klager en verkoopster, heeft de adviseur van verkoopster verklaard dat hij “*rond 25 juni 2018*” in contact is gekomen met [Z]. Door de voormalig bestuurster van verkoopster is toen expliciet betwist dat zij al op 21 juni 2018 een overeenkomst met [Z] zou hebben gesloten. Zonder tegenbewijs moet van die verklaring worden uitgegaan. Dit tegenbewijs is door de notaris niet geleverd; ten onrechte verschuilt de notaris zich op dit punt achter zijn geheimhoudingsplicht, aldus klager.

5.5. De notaris brengt naar voren dat het verwijt dat hij zou hebben gelogen, gebaseerd dient te zijn op feiten die boven iedere twijfel verheven moeten zijn. Klager dient dit aan te tonen en dat heeft hij niet gedaan. In het kader van de gevoerde civiele procedure tussen klager en verkoopster zijn wisselende verklaringen afgelegd door de voormalig bestuurster en adviseur van verkoopster. Deze verklaringen zijn gedaan ten tijde van een comparitie en gelden als partijverklaringen. De voormalige bestuurster van verkoopster heeft ook verklaard dat [Z] al in mei 2018 in beeld kwam en dat [Z] na 6 juni 2018 een bod heeft gedaan. Zij heeft nadrukkelijk niet verklaard dat dit bod pas op of na 25 juni 2018 zou hebben plaatsgevonden. De adviseur van verkoopster heeft verklaard dat *rond 25 juni 2018* nader contact tussen de bestuurster van verkoopster en [Z] zou hebben plaatsgevonden. Daarmee is niet uitgesloten dat dit op 21 juni 2018 is geweest. De notaris is destijds zelf niet direct bij de gang van zaken betrokken geweest en hij kan daarom de juistheid van de door klager aangehaalde, maar niet aangetoonde overige omstandigheden niet beoordelen.

5.6. Met de kamer is het hof van oordeel dat het verwijt dat de notaris heeft gelogen feitelijke grondslag mist. De kamer heeft terecht geoordeeld dat de afgelegde (wisselende) partijverklaringen bij gelegenheid van de mondelinge behandeling in de civiele zaak tussen klager en verkoopster daarvoor onvoldoende zijn. Deze verklaringen zijn gedaan ten tijde van een comparitie in een civiele procedure waarbij dit specifieke punt niet aan de orde was en waarover ook niet is doorgevraagd. Ze zijn niet onder ede afgelegd en gelden niet als getuigenverklaringen. Er is onvoldoende reden om op basis hiervan de klacht van klager gegrond te verklaren. Van andere rele-

vante feiten of omstandigheden die een ander oordeel rechtvaardigheden is niet gebleken.

5.7. De conclusie is dat het beroep faalt en dat de beslissing van de kamer zal worden bevestigd.

6. *Beslissing*

Het hof:

– bevestigt de bestreden beslissing.

NOOT

1. Trouwe lezers van dit blad hadden na lezing van de noot bij de beslissing van de notaris- en gerechtsdeurwaarderskamer van 18 februari 2020 (ECLI:NL:GHAMS:2020:336)¹ vast niet verwacht dat de notaris en klager in deze kwestie nog een keer voor de notariskamer van het hof Amsterdam zouden komen te staan. Ondanks het feit dat de klacht van klager toen door het hof gegrond is verklaard, bleek de notaris nog niet van klager af te zijn. Ruim een jaar na de beslissing van het hof heeft klager een nieuwe klacht tegen deze notaris ingediend over de wijze waarop hij zich heeft uitgelaten bij zijn verweer in de eerdere tuchtprocedure (*de eerste tuchtprocedure*). Klager verweet de notaris dat hij in de eerste tuchtprocedure had gelogen.

2. Voor een goed begrip eerst een enkel woord over de eerste tuchtprocedure, onder verwijzing naar de hiervoor aangehaalde noot daarbij. Die procedure zag op een koopovereenkomst die klager in 2018 had gesloten. Daarmee heeft hij een restaurantbedrijf gekocht onder de opschortende voorwaarde dat twee hypotheekhouders zouden instemmen met de verkoop en hun medewerking zouden verlenen aan roeyement van hun hypotheek. Deze (eerste) koopovereenkomst is ingeschreven in de openbare registers. Enkele dagen later heeft verkoopster het restaurantbedrijf aan een derde verkocht. Aan deze derde is vervolgens ook een aangrenzende onroerende zaak verkocht. Verkoopster heeft vervolgens de eerste koopovereenkomst ontbonden omdat de tweede hypotheekhouder niet wilde meewerken aan roeyement van zijn hypotheekrecht. De notaris is in dit kader gevraagd de tussen verkoopster en de

1 Vgl. de noot van Emilie van Rijckevorsel-Teeuwen en Jeroen Mencke in «TT» 2020/39.

derde gesloten overeenkomst inzake het restaurantbedrijf in een koopovereenkomst vast te leggen en in te schrijven. De notaris heeft hieraan zijn medewerking verleend.

3. Klager heeft vervolgens een klacht tegen de notaris ingediend, waarbij hij de notaris heeft verweten dat hij niet had mogen meewerken aan het opstellen en het inschrijven van de latere koopovereenkomsten met deze derde. Daar waar de Kamer voor het notariaat Arnhem-Leeuwarden (de kamer) oordeelde dat de notaris op te-rechte gronden zijn medewerking had verleend aan het opstellen en inschrijven van de koopovereenkomst, heeft het hof de notaris een berisping opgelegd voor zijn handelen. Naar het oordeel van het hof had de notaris nader onderzoek moeten doen naar de rechtstoestand van het verkochte object. Daarbij overwoog het hof dat verklaringen van klager en de notaris over de gang van zaken rondom de verkoop lijnrecht tegenover elkaar staan. Het hof is daarbij uitgegaan van klagers stelling dat de notaris wist dat de tweede onroerende zaak onderdeel uitmaakte van het hotel-restaurantcomplex waartoe de eerste onroerende zaak behoorde. De notaris had die stelling niet betwist. Daarom had de notaris volgens het hof nader onderzoek moeten doen naar de vraag of de tweede onroerende zaak al was verkocht omdat volgens het taxatierapport sprake was van één complex.

4. De annotatoren plaatsten een kritische noot bij de beoordeling door het hof van deze niet-betwiste stelling: 'Het hof lijkt zijn beslissing ten slotte vrijwel uitsluitend te hebben gebaseerd op de door klager in eerste aanleg ingenomen stelling dat uit het taxatierapport blijkt dat het hotel-restaurant bestaat uit één complex, welke stelling de notaris volgens het hof niet zou hebben betwist. Uit de beslissing blijkt niet dat deze stelling ook in beroep nog onderdeel van het partijdebat is geweest. Het gaat naar onze mening in dat geval dan ook erg ver een dergelijke zware beslissing voor een notaris te baseren op een niet-betwiste stelling uit de eerste aanleg die kennelijk geen onderdeel van het partijdebat in hoger beroep is geweest. Dit klemt temeer nu de klacht in eerste aanleg nog ongegrond is verklaard. Het lijkt erop dat het hof hiermee een vrij strikte procesrechtelijke benadering hanteert ten aanzien van de betwisting van door de klager ge-

stelde feiten, terwijl een tuchtrechtelijke procedure doorgaans juist een minder formeel-procesrechtelijk karakter heeft. Gelet op de stevige consequenties voor de notaris, kan de vraag worden gesteld of het niet beter was geweest de notaris ten minste nog gelegenheid te geven zich hierover uit te laten. Of dit tot een andere uitkomst had geleid, kunnen wij uiteraard niet vaststellen.'

5. In deze procedure gaat het niet om deze niet-betwiste stelling, maar om het feit dat de notaris in de eerste tuchtprocedure zou hebben verklaard dat tussen de verkoopster en de andere koper (dus niet de klager) al op 21 juni 2018 een koopovereenkomst van twee pagina's was gesloten, die zijn kandidaat-notaris verder zou hebben uitgewerkt, waarna hij deze op 26 juni 2018 aan deze koper heeft meegegeven en op 2 juli 2018 retour zou hebben ontvangen. Klager heeft de notaris – als gezegd ruim een jaar na de beslissing van het hof – verweten dat hij hier in de eerste tuchtprocedure over heeft gelogen, specifiek: 'over het feit dat hij wel degelijk weet moet hebben gehad van het feit dat hij een koopovereenkomst opstelde voor een onroerend goed dat reeds verkocht was.'

6. De notaris heeft zich primair verweerd met een beroep op het *ne bis in idem*-beginsel.

7. In de Wna is geen bepaling over het *ne bis in idem*-beginsel opgenomen. Uit vaste rechtspraak van het hof blijkt echter dat het *ne bis in idem*-beginsel ook in het notarieel tuchtrecht geldt (vgl. hof Amsterdam 27 november 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:4429 en hof Amsterdam 26 januari 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:247). Dit beginsel brengt met zich mee: '(...) dat na beoordeling van een klacht door een tuchtrechter, een latere klacht over "hetzelfde feit" niet opnieuw kan worden beoordeeld. Er kan dus niet met succes herhaaldelijk over dezelfde gedraging van een notaris worden geklaagd.' De tuchtrechter dient dit dan ook ambtshalve te toetsen.

8. Bij de beoordeling van de vraag of sprake is van schending van het *ne bis in idem*-beginsel draait het om de vraag of al dan niet sprake is van een 'hetzelfde feit'. Van 'hetzelfde feit' is sprake als de notaris over wie wordt geklaagd in rederlijkheid heeft kunnen menen dat met de beoor-

deling van het tuchtrechtelijke aspect in de eerdere zaak de tuchtrechtelijke beoordeling van zijn handelen is geëindigd. Concreet betekent dit dat de vraag zal moeten worden beantwoord of de notaris er, na de behandeling van de zaak die heeft geleid tot een tuchtrechtelijke (eind)beslissing, van uit mocht gaan dat de zaak tuchtrechtelijk was afgedaan. Ook als de nieuwe klacht niet precies hetzelfde is als de klacht die eerder werd ingediend en waarover reeds werd geoordeeld, kan er sprake zijn van schending van het ne bis in idem-beginsel.

9. Dat de vraag of er sprake is van 'hetzelfde feit' niet zo makkelijk te beantwoorden valt, blijkt wel uit het feit dat de voorzitter van de kamer meende dat het ne bis in idem-beginsel bij deze nadere klacht wél van toepassing was, terwijl de kamer en het hof daar anders over dachten. Immers, klager is aanvankelijk bij voorzittersbeslissing van 25 oktober 2021 niet-ontvankelijk verklaard; het ne bis in idem-beginsel stond in de ogen van de voorzitter in de weg aan een inhoudelijke behandeling van de voorliggende klacht. Volgens hem ziet 'de door klager gestelde leugen van de notaris (...) op dezelfde zaak als de zaak waarover de notaris eerder verantwoording bij de kamer heeft afgelegd.' Niet onbegrijpelijk is dat de voorzitter van de kamer een koppeling heeft gemaakt tussen het onderwerp van de beweerdelijke leugen – waarover al is geklaagd – en het beweerdelijke liegen.

10. Echter, na verzet door klager heeft de kamer geoordeeld dat de voorzittersbeslissing niet op goede gronden gegeven is. Volgens de kamer ziet de klacht immers niet op het handelen van de notaris bij de verkoop en het transport van de panden, maar op het feit dat de notaris in de eerdere procedure bij de kamer en daarna bij het hof zou hebben gelogen. De kamer overweegt dat uit de beslissing van het hof in de eerste procedure niet blijkt dat het hof over dat verwijt een oordeel heeft gevormd, noch dat daarover een beslissing is genomen. Bovendien zou het hof daartoe niet bevoegd zijn geweest omdat klager in appel geen nieuwe klachten kon inbrengen.

11. Na de voor klager gunstige beslissing op het verzet wordt zijn tweede klacht alsnog door de kamer behandeld. De kamer verklaart het verwijt dat de notaris in de eerste tuchtprocedure in

strijd met de waarheid zou hebben verklaard dat op 21 juni 2018 en 26 juni 2018 (concept)koopovereenkomsten waren gesloten, terwijl de adviseur van de andere koper zou hebben verklaard dat hij 'rond 25 juni 2018' in contact is gekomen met verkoper, echter ongegrond. De stelling dat de notaris zou hebben gelogen berust voorname-lijk op de verklaring van de voormalig bestuurder; dit is onvoldoende om daaruit het gevolg te trekken dat de notaris heeft gelogen.

12. Net als in de eerste tuchtprocedure gaat klager in appel. Dit keer trekt hij echter aan het kortste eind. Het hof is het met de kamer eens dat de afgelegde (wisselende) partijverklaringen tussen klager en verkoopster onvoldoende bewijs zijn voor het feit dat de notaris zou hebben gelogen. Overigens doet de notaris in appel nogmaals een beroep op het ne bis in idem-beginsel, maar zonder succes. Het hof overweegt dat deze tweede tuchtprocedure ziet op het handelen van de notaris in de eerdere procedure. Daarover heeft klager niet eerder een klacht ingediend en daarover is niet eerder beslist. Dit lijkt de juiste toepassing van het ne bis in idem-beginsel. Het handelen waarover wordt geklaagd, ziet immers op de houding en de uitlatingen van de notaris tijdens de eerste tuchtprocedure en dat betreft ander handelen dan waarover eerder werd geklaagd.

13. De vraag rijst of en hoe de notaris een tweede tuchtprocedure had kunnen vermijden. Soms valt een vervolgtuchtprocedure helaas niet te vermijden, bijvoorbeeld als een klager te laat – bijvoorbeeld pas in appel – nieuwe klachtonderdelen heeft ingebracht, hetgeen tot niet-ontvankelijkheid van die nieuwe klachtonderdelen leidt. Als een klager dan toch een tuchtrechtelijk oordeel over deze nieuwe klacht wil, komt het tot een nieuwe tuchtprocedure. Het spreekt voor zich dat dit in meerdere opzichten ongelukkig is. Zo was het ook in deze eerste tuchtprocedure beter geweest als het boek gesloten was na de door het hof aan de notaris opgelegde berisping.

14. Wellicht spelen ook de houding en de opstelling van een notaris tijdens een tuchtprocedure een rol. Het is geen nieuws dat de wijze waarop een beroepsbeoefenaar zich tegen een klacht verweert, invloed heeft op de uitkomst en de hoogte van de maatregel.

15. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de ‘Uitgangspunten proceskostenveroordeling in hoger beroep’ van het hof van 1 maart 2023, waarin is aangegeven dat het hof uit eigen beweging en/of op verzoek van de notaris kan afzien van een kostenveroordeling of een lagere kostenveroordeling kan opleggen als bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, waarbij de opstelling van de notaris in de aanloop naar en tijdens de tuchtprocedure expliciet wordt genoemd.

16. Ook de advocatuurlijke tuchtrechter houdt rekening met de opstelling van de advocaat na het maken van de fout en de proceshouding in een tuchtprocedure. In een uitspraak van de Raad van Discipline van 7 december 2020 werd de advocaat dankzij het feit dat zij haar verantwoordelijkheid nam geen proceskostenveroordeling opgelegd (Raad van Discipline 7 december 2020, ECLI:NL:TADRSHE:2020:103). Uit het artikel ‘Pas-send en geboden’ van Rianne Herregodts in «T» 2020/30 blijkt dat de houding van een advocaat in een tuchtprocedure effect heeft op de hoogte van de maatregel. Zij schrijft dat het begrijpelijk is dat een tuchtcollege aan de hand van de houding van de advocaat een inschatting probeert te maken van de maatregel die passend is om normconform gedrag af te dwingen.

17. Naar aanleiding van deze beslissing is het interessant om stil te staan bij in hoeverre de houding en de opstelling van een notaris tijdens een tuchtprocedure invloed hebben op klager. Kennelijk heeft het verweer van deze notaris zoveel onvrede bij klager met zich meegebracht dat hij de moeite nam een tweede tuchtprocedure te entameren. In onze praktijk zien wij ook dat de opstelling van een notaris naar aanleiding van een klacht en tijdens de procedure wel degelijk effect heeft op de tuchtprocedure: het begint al met het al dan niet zorgvuldig en voortvarend handelen naar aanleiding van een eerste geluid van onvrede of ontevredenheid. Indien in deze fase zorgvuldig en voortvarend wordt gehandeld, is een tuchtklacht soms nog wel afwendbaar. Als er evident sprake is van een fout, is het zaak dat de notaris daar niet voor wegduikt én uiteraard zijn verzekeraar erbij betreft. Een notaris die na het ontdekken van de fout of de eerste negatieve signalen van de cliënt volgens het boekje handelt, heeft bovendien kans op clementie van de tucht-

rechter, bijvoorbeeld op het punt van de maatregel.

Mr. M.C.J. (Martine) Höfelt
Advocaat bij TACT Advocaten – Tuchtrecht Aansprakelijkheid Compliance & Training – en redactielid van Tijdschrift Tuchtrecht.

Materieel recht

53

Het beginsel van concentratie van klachten

Hof van Discipline
10 juli 2023, 220168, 220169,
ECLI:NL:TAHVD:2023:116
(mr. J.C.A.T. Frima, mr. A.E.M. Röttgering,
mr. K. Teuben, mr. F.C. van der Jagt,
mr. L.H. Rammeloo)
Noot Mr. N.A. (Noa) de Leon-van den Berg

Advocantentuchtrecht. Concentratie van klachten. Ne bis in idem.

[Advocatenwet art. 46]

Het beginsel van concentratie van klachten is geen wettelijke verplichting. Het is desalniettemin wenselijk om klachten tegen een advocaat te concentreren en tegelijkertijd in één tuchtprocedure aanhangig te maken. Het nalaten ervan kan, onder omstandigheden, in een voorkomend geval leiden tot een schending van de beginselen van behoorlijk tuchtprocesrecht.

Klaagster,
tegen:
mr. [X] (in de zaak 220168) en mr. [Y] (in de zaak 220169),
verweerders.

Hof:

1. De procedure bij de raad

1.1. Het hof verwijst naar de beslissing van de voorzitter van de Raad van Discipline in het ressort Arnhem-Leeuwarden (hierna: de raad) van